



Bingöl Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Bingol University
Journal of Economics and Administrative Sciences
Cilt/Volume: 6, Sayı/Issue: 2
Yıl/Year: 2022, s. 175-206
DOI: 10.33399/biibfad.1119347
ISSN: 2651-3234/E-ISSN: 2651-3307
Bingöl/Türkiye



Makale Bilgisi /Article Info
Geliş/Received: 20.05.2022 **Kabul/ Accepted:** 31.08.2022

BİR KAMU POLİTİKASI ARACI OLARAK DÜRTME

Nudge as a Public Policy Tool

Veysel ERAT*
Dilek ALMA SAVAŞ**

Öz

Yasal olarak tanımlanmış eylemleri gerçekleştirmek ve halkın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan kamu politikalarının birçok aracı bulunmaktadır. Politikanın başarıya ulaşmasının önemli bir unsuru olan araçlar; genel bir sınıflandırma ile normlar, mali düzenlemeler ve bilgi şeklinde üçe ayrılmaktadır. Devletlerin çözmekte zorlandığı kamu politikası sorunlarının ortaya çıkması ve bu sorunların gittikçe artması geleneksel araçların problem çözme noktasında yetersizliğini göstermiştir. Bu durum yeni araçların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu çalışmanın konusu olan dürtme, yeni araçlardan biridir. Dürtmeyi bir kamu politikası aracı olarak değerlendirmeyi amaçlayan çalışmada öncelikle araçlar ve dürtme konusundaki kavramsal çerçeve ele alınmıştır. Akabinde dürtme bir politika aracı olarak ele alınmış ve son kısımda dürtmeye yöneltilen eleştirilere yer verilmiştir. Çalışmanın sonunda dürtmenin devletler tarafından giderek daha fazla kullanılan bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ancak dürtme aracının genel kabul gören bir araç olmadığı sonucuna varılmıştır. Hükümetler tarafından başarılı bir şekilde kullanılan dürtmeler karşısında etik temelde eleştiriler söz konusudur. Dürmenin bir politika aracı olarak kullanılmaya ve ortaya çıkan sonuçlara göre dürtmeleri savunan ve eleştiren çalışmaların sayısının artmaya devam edeceği anlaşılmaktadır.

*Doç. Dr., Bitlis Eren Üniversitesi, İ.İ.B.F., Kamu Yönetimi Bölümü, veyselarat@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0735-5432>.

** Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi, Ahlat MYO, dalma@beu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6246-8539>.

Anahtar Kelimeler: Dürtme, kamu politikası, kamu politikası araçları, etik.

JEL Kodları: D70; D78

Abstract

Many public policy tools are constituted to perform legally defined actions and thus fulfill the needs of the people. Policy tools, which are an important element of the policy's success, are divided into norms, financial regulations and informative attitudes with general classification. The emergence of public policy problems that the states have difficulty in solving and the increasing number of these problems have shown the inadequacy of the aforementioned traditional tools in problem-solving. This has led to the emergence of new tools. The nudge, which is the subject of this study, is one of the new tools. In the study, which aims to evaluate nudging as a public policy tool, primarily the tools and the conceptual framework about nudging are discussed. Afterwards, nudging was handled as a tool of politics, and in the last part, criticisms of nudging were included. At the end of the study, it was understood that a nudge is a tool used more and more by the states. However, it was concluded that the nudge tool is not generally accepted. Despite the nudges successfully used by governments, there are criticisms on an ethical basis. According to the result, nudges will continue to be used as a policy tool, and the number of studies defending and criticizing nudges will continue to increase.

Keywords: Nudge, public policy, public policy tools, ethic.

JEL Codes: D70; D78

1. Giriş

Devletlerin çözmekte zorlandığı büyük kamu politikası sorunları çağında yaşıyoruz. Obezite, iklim değişikliği, terörizm, ırk ayrımcılığı, yolsuzluk ve genç işsizliği bunlardan yalnızca birkaçıdır. İnsan deneyiminin tüm yönlerine yayılan çok sayıda başka konunun anılan listeye dahil edilmesi mümkündür (John, 2018: 1). Problemlerin üstesinden gelebilmek için birçok kamu politikası üretilmektedir. Üretilen kamu politika ve programları kadar politikaların hedeflerine varması için kullanılan teknik ve araçlar da önemlidir. Her aracın kendine özgü bir karakteri vardır. Araçların özelliğini anlamak, devletlerin hedeflerine ulaşması muhtemel politika ve paketler tasarlanmanın önemli bir yönüdür. Özellikle yaygın problemler söz

konusu olduğunda, bir politikada birden çok hedef ve birden çok sektör yer aldığında, politika araçlarını seçmek ve politika portföylerini tasarlamak daha karmaşık hale gelmektedir. Bu nedenle kamu politikası alanında politika aracı çeşitlerini tanımlayan ve politika yapıcılarının araç seçiminin mantığının ne olduğunu sorunsal edinen birçok çalışma vardır (Howlett, 2018).

Sürekli araştırma ve analiz konusu olan kamu araçlarını inceleyen temel bilim dalı siyaset bilimi ve özellikle kamu politikasıdır. Her iki alanda geliştirilen birçok tipoloji vardır. Sayıları farklı olsa da araçlar; yasaklayıcı, teşvik edici ve bilgilendirici olarak sınıflandırılmaktadır. Geleneksel olarak nitelendirilen bu araçlar gittikçe geliştirilse de karmaşık problemleri çözmekte yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle vatandaşların da kendileri ve içinde yaşamış oldukları toplum için faydalı olacak şekilde hareket etmelerini sağlamak, böylece belirlenen politika hedeflerine daha etkili ve kolay bir şekilde varmak için yeni teknik ve araçlara ihtiyaç duyulmuştur. Richard Thaler ve Cass Sunstein tarafından geliştirilen dürtme teorisi bu arayışın sonucunda ortaya çıkmıştır. Bireylerin günlük hayatında rasyonel olmadığı ve davranışsal önyargılardan etkilendiği varsayımına dayanan teori, geleneksel politika araçlarında (yasaklama, teşvik etme, bilgilendirme) değişiklik yapmadan bireylerin davranışlarını öngörülebilir bir şekilde değiştiren seçim mimarisinin herhangi bir yönü olarak tanımlanmaktadır (SK, 2020).

Dürtme teorisinin geliştirilmesinden kısa bir süre sonra, farklı ülkelerde birçok politika yapıcı dürtmeyi geleneksel politika araçlarıyla birlikte kullanmaya başlamıştır. Türkiye de bu ülkelerden biridir. Diğer taraftan teori akademik alanda, başta doğası gereği içerisinden çıktığı davranışsal ekonomi ile birlikte kamu politikası ve siyaset bilimi yazınında, ele alınmaya başlanmıştır. Türkiye’de de görece yeni olmakla birlikte dürtmeyi bir kamu politikası aracı olarak ele alan çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar incelendiğinde davranışsal ekonomi literatürünün ağırlıklı olduğu görülmektedir (Aldemir ve Kaya, 2020; Özdemir, 2019; Erdoğan ve Karagöl, 2020; Serim ve Küçükşenel, 2020). Diğer bir ifade ile teori kamu politikası alanından çok davranışsal ekonomi alanında çalışan yazarlarca ele alınmıştır.

Dürtme teorisi, Türkiye’de hatırı sayılır bir literatüre kavuşan kamu politikası disiplini çerçevesinde henüz ele alınmamıştır. Kamu politikasında araçlar konusunun Türkiye’de literatürün zayıf yönü olmasının bunun en önemli nedeni olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda çalışmanın temel amacı, kullanılan aracın iktisadi bir araç olmasının disiplinlerarası bir yaklaşım gerektirdiğinden hareketle, dürtme teorisinin, hem davranışsal iktisat hem de kamu politikası disiplininin kolajı içerisinde ele alınmasıdır. Böylece her iki yaklaşıma da katkı sunulması hedeflenmiştir.

Çalışma yedi ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kamu politikasında araçlar konusu, ikinci bölümde dürtmenin kavramsal çerçevesi ele alınacaktır. Üçüncü bölümde dürtme bir kamu politikası aracı olarak araçlar teorisi açısından incelenecek, dördüncü bölümde politika yapıcılar için dürtme ilkelerine yer verilecektir. Son iki bölümde dürtmenin etkililiği ve dürtmeye yönelik etik temelli eleştiriler üzerinde durulacaktır.

2. Kamu Politikaları Araçları: Tanım ve Kapsam

Kamu politikası, amaçlar veya içerik yoluyla olduğu kadar teknikler ve araçlar aracılığıyla da inşa edilen sosyo-politik bir alandır. Bir kamu politikası aracı, taşıdığı temsillere ve anlamlara göre devlet ile hitap ettiği kişiler arasında belirli sosyal ilişkileri düzenleyen hem teknik hem de toplumsal bir işleve sahiptir (Lascoumes ve Le Gales, 2007: 4). Kamu politikası literatüründe politika araçlarının ne olduğunu anlamanın veya tanımlamanın farklı yolları bulunmaktadır. Genel bir tanımlama ile politika araçları, önceden belirlenmiş bir dizi hedefe ulaşmak için yönetim makamları tarafından kullanılan tekniklerdir (Hettiarachchi ve Kshourad, 2019). Devlet-toplum ilişkisini vurgulayanlara göre politika araçları, devlet ve vatandaşlar arasındaki belirli ilişkileri organize ederek kamusal eylemi yapılandıran teknik ve sosyal araçlardır. Kamu müdahale araçlarının belirli bir gerçeklik olarak değil, sosyal ve analitik yapılar olarak var olduğunun altını çizen yaklaşıma göre, politika araçları politika yapıcılar tarafından birleşik bir şekilde kullanılan eşitsiz girişimleri gruplayan ideal kategorilerdir. Öte yandan, hükümet aktörünün gücünü vurgulayanlar ise politika araçlarını, hükümet yetkililerinin

destek sağlamak ve sosyal değişimi gerçekleştirmek veya önlemek için güçlerini kullandıkları teknikler dizisi olarak görmektedir (Franco Vargas ve Roldán Restrepo, 2019: 105). Konuyla ilgili tüm paydaşları motive etmeyi amaçlayan yetkililer tarafından tasarlanan müdahaleler olarak görülen politika araçları (Hettiarachchi ve Kshourad, 2019), politika oluşturma ve politika uygulama aşamaları arasında bir bağlantıdır. Politika oluşturmadaki niyet, araç aracılığıyla politika uygulamasına yansıtılır (Ali, 2013).

Devlet otoritesinin kullanımını ya da onun bilinçli olarak sınırlandırılmasını içeren yönetim teknikleri olan politika araçları, siyaset biliminin yanı sıra günlük görevlerini yerine getirirken toplumdaki bireylerin davranışlarını sıklıkla etkiledikleri için iktisat alanını da ilgilendirir. Bu nedenle, politika araçlarının incelenmesi uzun süredir özellikle bağımsız iki literatür tarafından karakterize edilmektedir (Howlett, 2005: 31). Devletlerin araçlarını inceleyen birinci nesil bilim insanları, büyük ölçüde iş dünyası-hükümet ilişkilerinin analizi ve devlet düzenlemesinin ve ekonomi politikalarının oluşumunun iş verimliliği üzerindeki etkileri ile ilgilenmişlerdir. Bu iktisatçılar çabalarını devlet müdahalesini haklı çıkaracak piyasa başarısızlıklarına ve bu başarısızlıkları düzeltebilecek olası yönetim tekniklerini belirlemeye yoğunlaştırmışlardır. İkinci nesil çalışmalar araç seçim süreçlerine ilişkin politikayla daha ilgili modeller geliştirmeye çalışmışlardır. Araçlar üzerine yakın zamanda yapılan üçüncü nesil çalışmalar, birinci ve ikinci nesil teorisyenler tarafından geliştirilen modelleri özellikle karmaşık ve çok amaçlı ortamlarda optimal politika aracı tasarımı için geliştirmeye çalışmışlardır (Howlett ve Rayner, 2007: 3-4).

Anılan süreçte farklı disiplinlerin yaklaşımı, kamu müdahale araçlarının neler olduğu konusunda farklı anlayışlara yol açmıştır. Başka bir deyişle, politika araçlarını; ekonomi (neoklasik iktisat veya kamu sektörü iktisadı) ve politik teoriler (Weberian, yeni yönetim, post-yönetim modelleri veya neo-Weberian) farklı bir mercekle incelenmişlerdir. Bu, kamu politikası araçlarının farklı tanımlarının -çoğu zaman birbirleriyle konuşmadan- bir arada var olmasına neden olduğu gibi farklı tipolojilerin de ortaya çıkmasını sağlamıştır (Franco Vargas ve Roldán Restrepo, 2019: 105).

Çoğu akademisyen devletlerin bir takım araçlara sahip olduğunun ve bu araçların bir kamu politikası hedefine ulaşmak için farklı mekanizmalar içerdiğinin farkındadır. Fakat kamu politikası araçlarının sınıflandırılmasında bir takım eksiklikler ve bu sınıflandırmaların politika analizinin diğer yönleriyle bağlantısında zayıflık söz konusudur. Politika araçlarını sınıflandırmaya yönelik ilk büyük girişim, Kirschen'in ekonomi politikası için mevcut araçlarla ilgili analiziyle olmuştur. 64 tür aracı içeren çalışma çok ayrıntılı bir analizdir. Bu, araçların bir sınıflandırmasını oluşturmaktan ya da bir tür aracın sahip olabileceği geniş etki yelpazesinin analizinden ziyade, mevcut araçların ve bunların ekonomik etkilerinin sayımına yönelik bir girişimdir. Daha sonraki sınıflandırma çalışmaları, mevcut araçların daha ayrıntılı analizlerini sağlamıştır (Linder ve Peters, 1989: 39-42). Salamon (2001: 1645), yaygın kullanılan 13 politika aracı saymıştır: Hükümet, sosyal düzenleme, ekonomik düzenleme, sözleşme, hibe, kredi, kredi garantisi, sigorta, vergi harcaması, harçlar, sorumluluk hukuku (işveren yükümlülükleri), devlet kurumları ve harcama belgeleri. Leyva ve Cifuentes (2015: 273), Salamon'un listesini genişleterek araç sayısını 32'ye çıkarmıştır. Rogge ve Reichardt (2016) teorik ve ampirik araştırmalardan yola çıkarak üç tür "birincil araç" (ekonomik araçlar, düzenlemeler ve bilgi) ile bu araçların amaçlarını (teknoloji zorlaması, talep çekme ve sistemik kaygılar) birleştirdikleri 3 x 3 matris tipolojisi önermişlerdir. Matris ile gerçeği aşırı basitleştirdiklerini belirten yazarlar, saymış oldukları araçları "birincil" olarak niteleyerek sınırlı sayıda sundukları araçlar ile ilgili gelebilecek eleştirilerin önünü kapatmaya çalışmışlardır.

Vedung (2010: 31-34), devletler tarafından kullanılan tüm politika araçlarını daha genel ve anlaşılır bir sınıflandırma ile üç temel kategoriye ayırmıştır. Bunlar düzenlemeler, ekonomik araçlar ve bilgi'dir. Bu araçların karşılığı olarak kullanılan temsili kavramlar ise sırası ile sopa (sticks), havuç (carrots) ve öğüttür (sermons). Buna göre, devletler vatandaşları zorlayabilir (sopa), vatandaşlara ödeme yapabilir veya ödeme yapmalarını isteyebilir (havuç) ya da onları ikna edebilir (bilgi/öğüt). Düzenleyici durumda, vatandaşlar devletin yapmasını istediği şeyi yapmakla yükümlüdür. Düzenlemeler, alıcıların yasal olarak belirlenenlere göre hareket etmelerini zorunlu

kılan ve insanları etkilemek için hükümet birimleri tarafından üstlenilen önlemlerdir. Burada “düzenleme”, hükümet tarafından olumsuz yaptırımlar veya olumsuz yaptırım tehditleriyle desteklenen zorunlu nitelikteki kurallar, emirler, direktifler, normlar, standartların ve yasal hükümlerin yayınlanmasını ifade etmektedir. İkinci durumda, vatandaşlar eylemi yapmakla yükümlü değildir, ancak maddi kaynak aktarımı veya yoksun bırakma pratiği ile eylemin yerine getirilmesi kolaylaştırabilir veya zorlaştırabilir. Muhatapların ilgili önlemleri almak zorunda olmaması, ekonomik araçları düzenlemelerden farklı kılan bir gerçektir. Ekonomik politika araçları, ister nakit ister aynı olsun, maddi kaynakların dağıtılmasını veya alınmasını içerir. Ekonomik araçlar, belirli eylemleri gerçekleştirmeyi para, zaman, çaba ve diğer değerli şeyler açısından daha ucuz veya daha pahalı hale getirir. Muhataplar, bir devlet teşvikinden yararlanmak için gerekli önlemleri almakta tereddüt ettikleri için kullanmamaya karar verebilirler veya kendi çıkarları için bir hibe başvurusunda bulunmayı tercih edebilirler. Ancak onları daha ucuz hale getirir. Üçüncü durumda, ilişki ikna edicilik üzerine kuruludur. Yani sadece iddiaların ve sebeplerin iletilmesini içerir, ancak bu durum ne maddi kaynakları ne de zorunlu direktifleri içermektedir. Dağıtılan bilgi; eldeki sorunun doğası, insanların sorunu gerçekte nasıl ele aldığı, mevcut durumu değiştirmek için alınabilecek önlemler ve bu önlemlerin muhataplar tarafından neden alınması gerektiğinin nedenleri ile ilgili olabilir. Bilgi durumunda, devletlerin insanları arzu ettiği şeyi yapmaları konusunda etkilemek için bilgi aktarımından veya ikna edici akıl yürütmeden başka bir şey sunulmamaktadır. Kamu politikasında devlet, vatandaşları neyin iyi neyin kötü, neyin doğru neyin yanlış olduğu konusunda bilgilendirebilir. İnsanların ne yapmasına izin verildiği veya nasıl hareket etmeleri ve davranmaları gerektiği hakkında bilgi sağlayabilir. Bilgi kategorisi, yalnızca nesnel ve doğru bilgiyi değil, aynı zamanda hangi olgu ve önlemlerin iyi veya kötü olduğuna ilişkin yargıları ve vatandaşların nasıl hareket etmesi ve davranması gerektiğine ilişkin tavsiyeleri de kapsar. Devlet yönetiminin ekonomik araçlarında olduğu gibi, hiçbir devlet yükümlülüğü veya zorlama söz konusu değildir. Muhataplar hiçbir koşulda bilgilerde önerilen şekilde hareket etmek zorunda değildir. Tavsiyelere uyup uymamak tamamen vatandaşlara bağlıdır. Bir

yükümlülüğün olmaması, bilgiyi tanıma gereği zorunlu davranış kurallarını içeren düzenlemeden farklı kılar. Bununla birlikte, bilgi, maddi kaynakların dağıtılması veya alınmasının söz konusu olmadığı, ekonomik politika araçlarından da farklıdır. Dağıtılan bilgiler, muhatapların önerilen önlemleri almaktan maddi olarak fayda sağlayacağına dair argümanları çok iyi içerebilir. Ancak devlet, ne eylem yapanı maddi olarak ödüllendirir, ne de hiçbir şey yapmayanları maddi olarak mahrum eder. Sunulan tek şey veriler, gerçekler, bilgi, argümanlar ve ahlaki itirazlardır.

Kamu politikaları araçları literatürünü inceleyerek, kayda geçen tipolojileri bir araya getiren Franco Vargas ve Roldán Restrepo (2018: 108-109), yazar sayısı kadar tipolojinin var olduğunu göstermiştir. Benzer bir yaklaşımla kamu politikası araçları literatürünü sekiz tipoloji üzerinden inceleyen Acciai ve Capano (2020), politika araçlarıyla ilgili birçok kavramsallaştırma, sınıflandırma ve araç listelerinin önerildiğini ve önerilmeye devam ettiğini belirtmişlerdir. Ancak önerilen tipolojilerin çokluğunun kafa karışıklığına neden olduğunun, ampirik analizler için uygun olmadığı ve aslında birbirinden çok da farklı yönlerinin bulunmadığının altını çizmişlerdir. Yazarlara göre, ihtiyaç duyulan daha fazla bilimsel birikimdir ve bunu başarmanın yolu da “etkili politikaların nasıl tasarlanacağına odaklanmak”tır. Bu nedenle herhangi bir politika aracını belirlenmiş bir tipoloji ile incelemek yerine araç ve politika başarısı/başarısızlığı ilişkisini analiz etmek en azından mevcut literatür açısından daha yararlı olacaktır. Nitekim politika araçlarının seçiminin bir programın başarısı üzerinde ve dolayısıyla politika kapasitesi üzerinde önemli bir etkisi olduğunu iddia eden önemli çalışmalar vardır (Peters, 2005: 73). Bu dinamikle hareket eden bir çalışmada araçlarla ilgili birincil derecedeki olağan sorular araçların etkinliği, verimliliği ve bunların formüle edicileri tarafından hedef kitlelerdeki değişiklikleri fiilen üretme kapasiteleri hakkında olacaktır. Bu çalışmanın konusu olan dürtme ile ilgili olarak, politikaların halk tarafından kabul edilebilirlikleri ve belirli araçların bireylerin özerk seçimler yapmalarına ne ölçüde izin verdiği gibi normatif sorular da bu kapsamdadır (Peters, 2000: 37).

3. Dürtmenin Tanımı, Derece ve Özellikleri

Yaşamlarının her alanında karar verme süreciyle karşı karşıya olan bireyler; ana akım iktisat yaklaşımına göre karar verme sürecinde iktisadi davranışlarında rasyonel hareket eden, kişisel çıkarları peşinde koşan, faydasını en üst seviyeye taşıyacak seçeneği tercih eden, alternatifleri değerlendirerek daima mükemmel ya da en iyi kararları vermeye çalışan bir aktör olarak ifade edilmektedir. Öte yandan iktisadi davranışların psikolojik unsurlarla birlikte ele alınması gerektiğini savunan davranışsal iktisat, bireylerin duygu, sezgi, bilinçaltı dürtüleri gibi çeşitli psikolojik algılara sahip, bilişsel ön yargılar ve yanılıklar ya da zihinsel kısa yollarla bilinçli kararların yanı sıra bilinçsiz karar alabilen ve sosyal çevreyle etkileşimde olan normal bir birey olduğunu söylemektedir. Dolayısıyla davranışsal iktisada ilişkin bilişsel ön yargı ile yanılıkların ve kavramların karar verme sürecindeki bireylerin davranışlarının anlaşılabilirliğini artırdığı belirtilmektedir. Bu yüzden, bireylerin karar verme sürecindeki davranışlarında davranışsal iktisat kavramlarının kullanımı faydalı olacaktır.

Davranışsal iktisat içinde gelişen ve bu çalışmanın temelini oluşturan dürtme teorisi, Thaler ve Sunstein'in "Nudge: Improving Decisions about Health, Wealth and Happiness" adlı kitabının ana konusudur. Söz konusu kitap, dürtülerle davranışsal iktisadın politika yapımında etkisini ortaya koymaya çalışan önemli bir çalışmadır. Bu kitapta yazarların, dikkat çektikleri önemli bir nokta insanlar fark etmese de dürtülerin her yerde olduğu ve dürtülerin küçük ya da önemsiz görünen konularda dahi insanların davranışlarını etkilediğidir.

Seçim mimarisinin, insan davranışlarını öngörülebilecek bir şekilde, herhangi bir seçeneğe yasak koymadan ya da ekonomik teşviklerini önemli derecede değiştirmeden yönlendirmesi dürtü olarak adlandırılmaktadır (Thaler ve Sunstein, 2017: 17; Hansen, 2016: 160). Bir müdahalenin ya da yönlendirmenin dürtü sayılabilmesi için müdahaleden/yönlendirmeden kaçınılması kolay ve ucuz olmalıdır. Ayrıca dürtüler emir niteliği taşımazlar. Şöyle ki meyveyi göz önünde ya da göz hizasında bir yerlere koymak bir dürtme iken abur cubur ya

da hazır yiyeceklerin yasaklamak dürtü değildir (Thaler ve Sunstein, 2017: 17). Dürtüler, insanların hayatlarını daha basit, daha güvenli ya da daha kolay hale getirme amacı taşımaktadır. (Sunstein, 2014: 584).

Dürtme bir tür hatırlatma olarak da ele alınabilir. Bu çerçevede ele alınacak dürtmeler kişilerin sosyal özgürlüklerine dokunmadan bir dizi sosyal sorunun minimum maliyetle ele alınmasının olası olabileceğini iddia etmektedir (Erdoğan ve Karagöl: 2019). İnsanların davranışlarını belirli yönlere yönlendirirken yine de kendi tercihlerini yapmalarına ya da kendi yollarına gitmelerine müsaade eden, seçimlerini koruyan müdahalelerle (Sunstein vd., 2017: 1), diğer bir ifadeyle dürtme ile ilgili şu önemli üç özelliğe Sunstein (2014)'in yaptığı çalışmada değinilmektedir. Bu özelliklerin ilkinde; dürtmelerin, seçim özgürlüğü sağladığı ya da seçim özgürlüğünü desteklediği belirtilirken, ikinci özelliğinde; dürtmelerin, şeffaf ve etkin olduğu belirtilmektedir. Dürtmelerin de dâhil olduğu tüm politikalar da kanıtların gerekliliği önemli olduğundan; kanıtlama ve test etme gereksinimi sonuncu özellik olarak ifade edilmektedir. İlk özellik; bazı dürtmeler, "ılımlı (yumuşak, soft) paternalizm (insanları belirli bir yöne yönlendirdiklerinden)" olarak adlandırılrsa dahi dürtmelerin, karar vericiyi kararında özgür kıldığını, karar vericinin tam seçim özgürlüğünü korumak için özel olarak tasarlanmakta olduğunu ifade etmektedir. İkinci özellik; herhangi bir dürtmenin gizli ve örtülü değil, şeffaf ve açık olması gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle hükümet kararlarının, kamu incelemesine ve teftişine tabi olması ve halkın dürtüleri gözden geçirebilmesi ve inceleyebilmesi gerektiğini işaret eder. Son özellik ise dürtmelerin dikkatli ve kontrollü deney yapma amacıyla olduğu ve randomize kontrollü çalışmalar da dahil olmak üzere ampirik testlerin vazgeçilmezliğini öne sürmektedir (Sunstein, 2014:584-585).

Dürtmeler, karar vericiler olarak bireylerin özerkliği üzerindeki etkilerinin derecesine göre değişmekte ve bu tür etkinin üç düzeyi (birinci, ikinci ve üçüncü derece dürtme) bulunmaktadır. Bu çerçevede, birinci derece dürtme; bireyin karar verme özerkliğine saygı duymakta, yansıtıcı karar vermeyi geliştirmektedir. Ayrıca hatırlatıcı ya da basit bilgilerin aktarılmasını içermektedir ("Vergi beyannamesini tamamlamak için üç hafta kaldı" örneğindeki gibi.)

İkinci derece dürtme, davranışsal temellere dayanmakta ya da bir kararı istenilen yöne yönlendirmek için sınırlamalar koymaktadır. Bu nedenle kararları şekillendirmek için varsayılan bir kural konulabilir (organ bağışında varsayılan rızada olduğu gibi) veya karar vermede fiziksel ortam, etkiyi uygulamak üzere tasarlanabilir (ofiste sigara içme alanının çalışma alanından uzak bir yere yerleştirilmesi gibi). Üçüncü derece dürtme, diğer dürtmelerin yapmadığı ölçüde davranışsal manipülasyon içermektedir. Sigara paketinin üzerinde bir ölü görüntüsünün gösterilmesinde olduğu gibi özerkliğe daha ciddi bir müdahalede bulunmaktadır. Bu türden bir manipülasyonda, tüm seçeneklerin değerlendirilmesini engelleyen ve ajanın kendi tercihlerine göre hareket etme yeteneğini tehdit eden duygusal bir güce sahip bir mesajın kullanılması söz konusudur (Baldwin, 2014: 835).

Hagman vd. (2015) yapmış oldukları çalışmada dürtmeyi yararlanıcıları açısından ele almakta ve dürtmeyi; birey yanlısı ve toplum yanlısı dürtmeler şeklinde iki farklı sınıfa ayırmaktadır. Birey yanlısı dürtme, kişileri tercihlerinde en iyi seçeneği tercih etmeye yönlendirmekte ve uzun dönemde kişilerin iyi oluşlarına olumsuz yönde etki edebilecek irrasyonel davranışlardan kaçınmalarını sağlamaktadır. Ayrıca birey yanlısı dürtmeler, irrasyonel davranışları dengelemeyi hedefleyerek kişilerin daha iyi bir durumda olmalarını sağlamaktadır. Diğer yandan toplum yanlısı dürtme, birey yanlısı dürtmelerde belirtilenin aksine toplumun çıkarlarına odaklanarak, toplum için iyi olanların tercih edilmesini ve bunların kamu politikasında kullanılması amaçlamaktadır. Toplum yanlısı dürtme uygulamalarıyla, toplumsal faydanın artırılması bireylerin faydalarına uygun olmayabilirken toplumun fayda maksimizasyonu sağlanmakta ve toplum bireyin önünde yer almaktadır (Hagman vd.,2015: 441). Congiu ve Moscati (2022) çalışmasında, Hagman (2015)'in dürtme türlerine üçüncü bir tür olarak "dürtücü yanlısı dürtmeleri" eklemektedir. Bu tür dürtme öncelikle dürtücüye (dürtenlere) yarar sağlamaktadır. Dürtü ve pazarlama tekniklerinin benzer yönleri bulunduğundan, bu tür dürtmelerde, dürtülerin dürtü mü yoksa pazarlama tekniği mi olduğunu anlamak güçleşmektedir. Hem dürtme hem de pazarlama teknikleri kişilerin bilişsel

önyargılarında yararlanarak hareket etmektedirler. Bu yüzden, bazı durumlarda pazarlama teknikleri de toplum yanlısı dürtme olarak kabul edilebilir ve dürtme ile pazarlama tekniklerini birbirinden ayırmak zorlaşır. Buna karşılık, dürtme ve pazarlama teknikleri arasında birbirlerinden ayırıcı bazı önemli farklılıklar da bulunmaktadır. Şöyle ki dürtme, dürtülmüş kişinin iyi olma halini arttırıcı bir özellik sergilerken, pazarlama teknikleri ise tersine dürtücü tarafın kârını, dürtülen kişinin kaybindan bağımsız olarak arttırmayı hedeflemektedir (Congiu ve Moscati, 2022: 195-196).

4. Bir Kamu Politikası Aracı Olarak Dürtme

Bir kamu politikası aracı olarak dürtmenin yukarıda anılan (düzenlemeler, ekonomik araçlar ve bilgi) üç kategoriden daha geniş bir kavram olduğundan, nereye konumlandırılacağı açık değildir. Lordlar Kamarası'nın yayımlamış olduğu bir rapora göre, bir kamu politikası aracı olarak dürtme düzenleyici müdahaleleri kullanan ya da açık iknaya dayanan geleneksel hükümet girişimlerinden farklıdır (House of Lords, 2011). Diğer bir ifade ile dürtme, sopolarin (düzenleyici araçlar) ve finansal havuçların (mali veya mali olmayan teşviklerin) içerisinde yer almaz. Seçme özgürlüğünü ortadan kaldırmak yerine, korudukları için sopa değildirler ve çok maliyetli olmadığı için finansal havuç değildirler. Dürtme vatandaşların bilinçli bir şekilde düşünmesini sağlamadan seçimlerine dayandığı için doğrudan bilgi sağlama gibi açıkça ikna edici müdahaleleri de içermez (Bekkers, vd., 2015). Bu nedenle mevcut literatür dürtmeyi yeni bir politika aracı, yeni bir yaklaşım ya da yeni bir yönetme tekniği olarak tanımlama eğilimindedir (Jones, vd., 2011: 484). Davranışsal ekonomi ile politikalar arasındaki ilişkinin, Adam Smith ve 20. yüzyılın başlarındaki diğer ekonomistlere kadar uzun bir süredir tartışıldığını belirten görüşler de Nudge kitabında ortaya atılan yaklaşımın davranışsal ekonomi ve politika arasındaki ilişkide göz ardı edilemeyecek kadar önemli olduğu belirtilmektedir (Bogliacino vd., 2016).

Geleneksel politika araçlarının etkililik açısından sınırlarına ulaşması, bu yeni yönetim tekniğini ortaya çıkaran genel nedendir. Artan kişisel borç seviyeleri, finansal kötü yönetim, obezite gibi yeni

kişisel sağlık sorunlarının ortaya çıkması, aile sorunları, iklim değişikliğini ele alma ihtiyacının ortaya koyduğu yeni zorluklar gibi bir dizi sosyo-ekonomik süreç, devlet kurumlarının dünyadaki rolüne ilişkin tartışmaya katkı sunmuştur. Zararlı sosyo-ekonomik ve çevresel durumları, neoliberal toplumun “hoşgörü” anlayışı ile çözmek temel bir mesele haline gelmiştir. Tam da bu noktada davranıştan ilham alan stratejilerin kamu aktörlerinin politikalarını daha etkili hale getirmeleri için zarif bir araç olup olmayacağı sorusu ortaya çıkmıştır (Loer, 2019). Dürtmelerin gerçekten de en gerçek ve kesin olarak davranışsal içgörülere dayanan politika müdahaleleri kümesi olduğunu iddia etmek mümkündür (Galizzi, 2014: 49). Davranışsal içgörü, temelde üç ana kavramla anılmaktadır: (i) Dürtme (nudge), (ii) seçim mimarisi (choice architecture) ve (iii) Liberter paternalizm (libertarian paternalism) (Özdemir, 2019:248). Dürtmenin devlet eliyle uygulanmasını ifade eden liberter paternalizm, özellikle davranışsal ekonomi ve davranışsal psikolojinin yeni akademik konu alanlarının gelişimiyle ilgili olarak bir dizi bilimsel gelişmeye konu olmuştur (Schmidt ve Engelen, 2020: 3).

Dürtme, kamu politikalarında birkaç açıdan faydalı olacağı savıyla giderek yaygınlaşmıştır. Bu savlar özetle şunlardır: Öncelikle dürtmeler faydalı politikaları teşvik etmek için uygun maliyetli politikalarlardır. Diğer araçlara göre nispeten ucuz ve uygulanması kolaydır. İkinci olarak, dürtmeler seçenekleri değiştirmede, tamamen ortadan kaldırmadığı ya da ekonomik teşvikleri önemli ölçüde değiştirmede için tipik olarak seçim özgürlüğüne saygı göstermektedir. Üçüncü olarak, bazı çalışmalar, vergilendirme ve para cezaları gibi geleneksel müdahalelerle karşılaştırıldığında, vatandaşların dürtmeleri kabul etme olasılığının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Genel olarak, insanlar destekledikleri ve özdeşleşebildikleri taraflarca uygulandıkları sürece dürtmeleri memnuniyetle karşılama eğilimindedir (Schmidt ve Engelen, 2020: 3).

Hükümetlerin asgari maliyetlerle ve bireylerin seçim özgürlüklerini koruyarak politika amaçlarına ulaşabilmeleri dürtmenin giderek daha çok uygulama alanında yer almasını sağlamaktadır. Dolayısıyla günümüzde çok sayıdaki ülke dürtme uygulamalarından faydalanmakta, davranışsal içgörü çalışmaları yapmakta ve

birim/birimler kurmaktadır (Erdoğan ve Karagöl: 2019). Hükümetler bünyesinde davranışsal içgörü çalışmalarının ilk örneği 2010'da Birleşik Krallık'ta Kabine Ofisi bünyesinde oluşturulan Behavioural Insights Team- BIT birimidir (Özdemir, 2019: 253). Ardından ABD hükümeti Social and Behavioral Sciences Team'i kurmuştur. Davranışsal içgörü çatısı altında toplanan söz konusu takımlar uygulanacak politikaları kişisel davranışlar üzerinde etkili olacak şekilde geliştirip biçimlendirmek maksadıyla varlıklarını sürdürmektedir (Aldemir ve Kaya, 2020: 127). 2010'dan günümüze Türkiye, Almanya, Kanada, Brezilya, Japonya, Katar, Yunanistan, İspanya, Hollanda, Kolombiya, Tunus, Hindistan ve diğer ülkeler ile OECD, AB, Dünya Bankası gibi bazı uluslararası kurumların bünyesinde davranışsal içgörü birimleri yer almaktadır. Günümüzde dünya çapında davranışsal içgörülerini kamu politikasına uygulayan 202 adet birim bulunmaktadır (OECD, 2022).

5. Politika Yapıcılar İçin Dürtme İlkeleri

Bireyler çoğu zaman detaylı hesap yapamadıklarından ya da tahminlerindeki hatalardan dolayı yanlış kararlar alabilmekte ve bu karar tüm yaşamlarını etkileyebilmektedir. Bu durumu Thaler ve Sunstein, "Nudge" başlıklı çalışmalarında ele almış ve bireylerin bazı durumlar karşısında kendilerini kontrol edemediklerini ve seçimlerini yanlış yaptıklarını vurgulamaktadır. Bundan dolayı bireylerin harcamalarını kontrol edebilmek, tasarruflarını veya finansal durumlarını daha iyi hale getirebilmek için aldıkları kararlarda onları yönlendirmek ya da dürtmek gerekmektedir. Söz konusu çalışmada Thaler ve Sunstein, benzer şekilde kamu politikalarının da dizayn edilebileceğini ifade etmektedir. Bazen politikadaki büyük sosyal değişimler küçük bir sosyal dürtüyle gerçekleşebilmektedir (Kamilçelebi, 2019: 73). Politika yapıcılar açısından dürtme aracının popüler olması kısmen yüksek fayda/maliyet oranından kısmen dürtmenin etkili olduğunu gösteren çalışmaların varlığından kaynaklanmaktadır (Damgaard ve Nielsen, 2018: 313). Davranışsal politika yapıcıları dürtmeleri gerçekleştirirken bazı politika araçlarından faydalanmaktadır. Bunlar; bilginin basitleştirilmesi ve çerçevelenmesi, fiziksel ortamdaki değişiklikler, varsayılan

politikadaki değişiklikler, sosyal normların kullanımı, taahhüt araçlarıdır (Eryaşar, 2020: 16; Şimşek, 2018: 27-30). Ayrıca politika yapımcılar daha etkili dürtüler ortaya koyarak politika etkililiğini artırabilmeleri için rehber niteliğinde olan şu ilkeleri göz önünde bulundurmaları önem arz etmektedir (NEF, 2005):

i) İnsanlar karar verirken ya da bir davranış sergilerken başkalarını gözlemler veya diğer insanların kendilerini onayladığı durumlarda bir şeyleri yapmaya devam ederler. Dolayısıyla politika yapımcılar açısından, diğer insanların davranışlarının önemine vurgu yapan bu ilke önemlidir.

ii) İnsanlar pek çok durumda düşünmeden karar verdiklerinden alışkanlıklar önemlidir.

iii) İnsanlar doğru olanı yapma konusunda motive edilirler.

iv) İnsanlar eylemlerinin kendi değerlerine, sorumluluklarına uygun olmasını isteyeceklerinden, insanların kendi beklentileri nasıl davranacaklarını etkilemektedir.

v) İnsanlar sahip oldukları şeylere tutundukları gibi kaybetmekten kaçınmaktadırlar.

vi) Genellikle insanların kararlarında olayların yakın ya da uzak bir zamanda gerçekleşmesi, sunuş şekilleri (çerçeveleme) önemlidir ve insanlar karar verirken olayları iyi hesaplayamazlar, hesaplamaları kötüdür.

vii) İnsanlar bilgilendirilmek ve teşvik edilmenin yanı sıra duruma etki edecek şekilde dâhil olmak isterler.

Sunstein (2014: 585-587), politikaların hedeflerine ulaşabilmelerini 10 önemli dürtüyle ilişkilendirmiştir:

i) Varsayılan kurallar: En etkili dürtüler olan varsayılan kurallar, eğitim sağlık, tasarruf vb. konuları kapsayan programlarda oldukça etkili olabilmektedir. Şöyle ki, kişiler otomatik olarak emeklilik sistemine kaydolmaları birikimlerini önemli ölçüde arttırabileceği gibi sağlıklarına ilişkin programlara otomatik kayıt olmanın da önemli etkileri olacaktır.

ii) Basitleştirme: Karmaşıklık, gerek kafa karışıklığına (ve potansiyel olarak yasa ihlallerine) yol açtığından gerek masrafları arttırabileceğinden (ve potansiyel olarak ekonomik büyümeyi

azaltılabileceğinden) gerekse sosyal faaliyetlere katılımı engellediğinden hem zengin hem de fakir ülkelerde ciddi bir sorundur. Eğitim, sağlık, finans, yoksulluk ve istihdam vd. önemli programların faydaları, aşırı karmaşıklık nedeniyle büyük ölçüde azalmakta ya da olabileceğinden daha az başarılı olmakta hatta başarısızlıkla sonuçlanmaktadır. Dolayısıyla programlar kolayca gezilebilir hatta sezgisel olmalıdır.

iii) Toplumsal normların kullanımı: En etkili dürtülerden biri, insanları diğer insanların çoğunun belirli bir davranışta bulunduğu konusunda bilgilendirmektir. Bu tür bilgiler yerel ve spesifik olduğunda oldukça etkilidir, “topluluğunuzdaki insanların ezici çoğunluğu vergilerini zamanında öder” örneğindeki gibi. Sosyal normların kullanılmasıyla, suç teşkil eden davranışlar ve zararlı davranışlar (alkolün kötüye kullanımı, sigara içme ve ayrımcılık gibi) azaltılabilir. Ayrıca bazen insanlar istenmeyen davranışlar sergileyebilirler, bu tarz durumlarda insanların gerçekte ne yaptığını değil, çoğu insanın ne yapması gerektiğini düşündüklerini vurgulamak istenilen davranışa yönlendirilmeleri açısından önemlidir. Örneğin, İngiltere’deki insanların %90’ı, insanların vergilerini zamanında ödemeleri gerektiğine inanmaktadır.

iv) Kolaylık ve rahatlıktaki artışlar: İnsanlar çoğu zaman kolay olan seçeneği tercih ederler. Belirli bir davranışı teşvik etmek amaçlanıyorsa, davranışın önündeki engelleri azaltmak ya da kaldırmak amaca ulaşılmasını destekleyecektir. Ayrıca kolay seçenek aynı zamanda eğlenceliyse, insanlar daha yüksek oranda katılım sağlayacaktır.

v) Kamuoyunu aydınlatma (kamuoyu açıklaması): Kamuoyu açıklaması yapmak hem piyasaların hem de hükümetlerin çok daha “şeffaf” olmasını sağlamaktadır. Öte yandan tüketiciler için bilgilendirici politikalar, bilginin hem anlaşılır hem de erişilebilir olması durumunda oldukça etkili olabilmektedir. Enerji kullanımına dair çevresel ve ekonomik maliyetlerle ilgili verilerinin açıklanması örnek olarak verilebilir.

vi) Uyarılar: Sigara kullanımını azaltmak için yapılan bazı uyarılarda olduğu gibi ciddi risklerin söz konusu olduğu durumlarda hem özel hem de genel uyarılar en iyi dürtü olabilmektedir. Uyarılardaki metinlerin, büyük yazı tipleri, kalın harfler ve parlak

renklerden oluşması insanların dikkatini çekmede etkili olabilir ve erişilmek istenilen amaca insanların yönlendirilmesini sağlayabilir. Öte yandan insanların uyarıları dikkate almama durumunda ise daha olumlu mesajlarla (örneğin ödüllendirme, tebrik etme gibi) deneme yapmak mantıklı olacaktır.

vii) Ön taahhüt stratejileri: İnsanların sigara içmeyi bırakmak, para biriktirmek, üretken faaliyetlerde bulunmak gibi çeşitli amaçları vardır. Fakat hedeflerini gerçekleştirmekte zorlanırlar. Bu durumda yapacakları ön taahhüt sözleşmesi ile amaçlarına uygun hareket etmeleri kolaylaşacak, motivasyonları artacak ve amaçlarına uygun eylemleri erteleme oranı azalacaktır. Alkol bağımlılığından kurtulmak için tedavi ya da danışmanlık merkezlerine başvurma örneğinde olduğu gibi.

viii) Hatırlatıcılar: İnsanlar atalet, erteleme, unutkanlık, yoğunluk gibi sebeplerden fatura ödeme, doktor randevusu alma vb. bazı sorumluluklarını zamanında yerine getirememektedir. Yapılan hatırlatmalar bu noktada önemli rol oynamaktadır. Örneğin, vadesi geçmiş faturalar, yaklaşan yükümlülükler veya randevular için e-posta veya sms yoluyla hatırlatma yapılması insanların hemen harekete geçmelerini sağlayacaktır.

ix) Uygulama niyetlerini ortaya çıkarmak: Uygulama niyetlerinin ortaya çıkarılması insanların faaliyetle bulunma olasılığını artırmaktadır. İnsanların 'Oy vermeyi planlıyor musunuz? Aşı olmayı düşünüyor musunuz?' gibi gelecekteki niyetlerini ortaya koymak onları daha çok faaliyete geçirebilir.

x) İnsanları geçmiş seçimleri ve sonuçları hakkında bilgilendirmek: Hem özel hem de kamu kurumları, çoğu zaman insanların geçmiş seçimleri hakkında (örneğin geçmişte yaptıkları sağlık harcamaları veya elektrik tüketimi konusunda) çok fazla bilgiye sahiptir. İnsanlar ise bazen bu bilgiden yoksundurlar fakat bu bilgiyi elde ederse, davranışlarını değiştirebilir ve piyasaların daha iyi çalışmasını sağlayabilirler.

Bahsi geçen bu önemli dürtülerin, kişilerin özgür iradeleri koruyarak iyi veya doğru olana yönlendirilmesi ve böylece kamu politikaları açısından değer oluşturması beklenmektedir. Anılan özellikleriyle dürtüler etkili bir araç olarak kabul edilmektedir. Ancak

dürtmenin etkililiğinin inceleneceği başlıktan sonra görüleceği üzere, dürtmenin varsayıldığının aksine etik açıdan sorunlu olduğunu savunan, dürtmeyi eleştiren ve bu kapsamda giderek artan bir literatür söz konusudur.

6. Dürtmenin Etkililiği

Dürtmenin etkililiğinin belirlenmesi kompleks bir olgu olarak karşımıza çıkmasına karşın, dürtmenin etkililiğini belirleyen birçok faktör olduğu ileri sürülmektedir. Congiu ve Moscati (2022) çalışmalarında dürtmelerin etkililiğine yönelik dört önemli başlığa değinmişlerdir. İlk olarak, dürtmenin şeffaf olup olmamasının etkililik üzerindeki etkisine yoğunlaşmışlardır. Şeffaf dürtmede, kişilerin olay örgüsü hakkında bilgisi olduğundan kişiler dürtmeye karşı bir tepki geliştirirler ve nihayetinde şeffaf dürtme, etkililik düzeyinin daha az olmasına neden olabilmektedir. Böylelikle dürtme, şeffaf olmayan durumlarda daha etkili olmakta, başka bir ifade ile dürtmenin “karanlıkta en iyi şekilde çalışır” olduğu ifade edilmektedir (Bovens, 2009). Öte yandan Loewenstein vd. (2015), şeffaf olan dürtmenin etkililik üzerine herhangi bir tesirin olmadığını ileri sürmüş ve Bruns vd. (2018), Kroese vd. (2016) ve Steffel vd. (2016) çalışmalarında bu bulguyu destekleyici sonuçlara ulaşmışlardır. Bu bağlamda, uygulanacak olan politikaların muhtevasında bulunacak olan dürtmenin şeffaf olup olmamasının etkililiğe katkısı tartışmaya açık bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

İkinci önemli başlık ise dürtmenin süresidir. Bu başlık dürtmenin zaman içinde varlığını korumasıyla ilişkilendirilmektedir. Şöyle ki, dürtme neticesinde değişime uğrayan davranışlar, ilgili dürtmenin ortadan kaldırılmasından kısa süre sonra sona erebilir ve eski davranış alışkanlığına geri dönülebilir ya da dürtmeler uzun süreli etkiler oluşturarak yeni davranış kalıbının kalıcı olmasını sağlayabilir. İsveç’te 2000 yılında uygulanan tasarruf planına yönelik politika bu başlığa örnek verilebilir. 2000-2016 yıllarında arasında tasarruf edilmesi amacıyla oluşturulan bu politikada dürtme etkisini kaybetmediği ve uzun bir zaman diliminde etkisini koruduğu görülmektedir (Cronqvist vd., 2018).

Dürtmenin etkililiğine yönelik üçüncü önemli başlık, dürtmenin standart olarak uygulanan politikalardan daha etkili olup olmadığı konusudur. Bu konudaki tartışmalar, standart politikaların etkililiği ve dürtmenin bu standart politikalar karşısında etkililiğini koruyup koruyamadığı çerçevesinde devam etmektedir. Standart politikaların direkt ve güçlü etkileri, politikaların uygulanmasında etkili bir yöntem olarak gözükebilmekte ve dürtmelerin kompleks politika problemlerinin çözümünde yeterli olamayacağı vurgulanmaktadır (Selinger ve Whyte, 2012).

Buna karşılık, dürtmenin standart politikalardan daha etkili ve daha iyi sonuçlar verebileceğini savunanlar, en azından maliyet olarak daha etkili bir sonuca ulaşmanın mümkün olduğunu vurgulamaktadırlar. Özellikle, Benartzi vd. (2017) çalışmalarında dürtme ile uygulanan politikaların standart politikalara göre daha az maliyetli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kapsamda, dürtmenin maliyet olarak daha etkili olduğu sonucuna varılsa da politika etkililiği konusunda tam olarak uzlaşa sağlanamamış ve bu konu muğlaklığını korumaktadır.

Dürtmenin standart politikaların bir tamamlayıcısı mı yoksa bir dışlayıcısı mı olduğu konusu politikaların etkililiği konusunda ele aldığımız son başlıktır. Bir önceki başlıkta belirtildiği üzere bazı durumlarda standart politikaların etkililiğini koruduğuna dair çalışmalar bulunmakta ve bu noktadan hareketle standart politikaların etkili olduğu yerlerde, dürtmeye dayalı politika oluşturulması etkili olmayan bir durumdur. Bu ise standart politikaların etkililiğinin dışlanmasına neden olmaktadır (Hagmann vd., 2019). Dürtmeye dayalı politikalar dışlama etkisinin yanı sıra bazı durumlarda standart politikalarla tamamlayıcılık etkisi göstererek daha etkili bir politika oluşturulmasını sağlamaktadır. Bu iki politikanın birbirine tamamlayıcılık oluşturduğu politikalar “hibrit politikalar” olarak adlandırılmaktadır (Loewenstein ve Chater, 2017). Hibrit politikalar, standart politikaların ve dürtmeye dayalı politikaların entegre edilmesinin etkililiği sağlayacağına işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle, görece olarak standart politikalara göre daha az masraflı olan dürtmeye dayalı politikaların tek başına etkililiği sağlayamadığı durumlarda standart politikaların tamamlayıcılığıyla etkililiğin

sağlanacağı ifade edilmektedir. Thaler ve Benartzi (2004) çalışmalarında bireysel emeklilik için hibrit politikaların etkililiğini tartışmış ve hibrit politikaların etkililik gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır.

7. Dürtme ve Etik

Dürtme politikaları; seçeneklerin kendilerini değiştirmek, insanları teşvik etmek veya zorlamak yerine seçeneklerin kendilerine sunulma şeklini değiştirerek insanların kararlarını iyileştirmeye çalıştığı vaadiyle ortaya çıktığında büyük bir kabul görmüştür. Ancak aynı zamanda etik açıdan şiddetli eleştirilere tabi tutulmuştur. Dürtmelerin özgürlük, özerklik, saygı ve haysiyet gibi ahlaki değerlerle çatışabileceği iddialarının bulunduğu belirten Schmidt ve Engelen (2020), bir bütün olarak dürtme yaklaşımına yöneltilen eleştirileri dört başlık altında incelemiştir: (i) özerklik, (ii) manipülasyon ve itibar/onur, (iii) yasadışı uçlar, (iv) dürtme yerine yapısal reform. Özerkliği dört başlıkta (seçme özgürlüğü, gönüllü özerklik olarak psikolojik özerklik, (araçsal) rasyonel faillik olarak psikolojik özerklik, hakimiyetin olmaması) ele alan Schmidt ve Engelen'e göre, dürtmeler bireylerin kararlarıyla birlikte karar aşamasında özgürlüklerini kullanma biçimlerini de etkilemektedir. Bireyler dürtme yaklaşımında irrasyonel hareket eden "bir çocuk" muamelesine tabi tutulmakta ve kendi buluşsal yöntemlerine başvurması engellenmektedir. Politika yapıcılar bireylere rasyonel araçlar olan eğitim, ikna ve bilgilendirme gibi politikalar ile değil bireylerin kendi kararlarını (ve hatalarını) almasına izin vermediği irrasyonel bir araç olan dürtme ile yaklaşmaktadır.

MacKay ve Robinson'a göre (2016), politika yapıcılar bilişsel önyargılardan yararlanarak bireylerin rasyonel kapasitelerini atlamakta, onları pasif hale getirerek insan özerkliğini göremezden gelmektedirler. Kararların "karar mimarları" tarafından kullanılan taktikleri yansıtması, kişinin kendi zihinsel süreçleri üzerindeki kontrol derecesi azalacağından kişinin kendisine ait olmayan tercihlere yol açacaktır (Fischer ve Lotz, 2014: 4). Herhangi bir birey dürtüldüğünde yapmış olduğu seçimin yazarı olmaktan çıkmaktadır. Bireyin yaptığı seçimler özerk arzularını yansıtmamaktadır. Bu

durumda dürtme ile ortaya çıkan arzu ve istekler de artık bireye ait değildir (Schmidt ve Engelen, 2020).

“İnsanların seçimlerini manipüle ederek” işe yaradığı iddiası dürtmenin eleştirilen bir diğer boyutudur. Manipülasyonun temel nedeni, psikolojik mekanizmaların en iyi karanlıkta çalıştığını ve dürtmelerin şeffaf hale getirilmesi durumunda etkilerinin ortadan kalkacağına muhtemel olduğu düşüncesidir. Bu durumu eleştiren düşünürlerle göre (Hansen ve Jespersen, 2013: 5), dürtmeler manipülasyonlar aracılığı ile birey özerkliğini ve kendisi için ahlaki seçimler yapma yeteneğini zorlarken aslında modern bir demokraside kamu politikası oluşturma ile bağdaşmaz bir durum içerisinde işlemektedir. Bireylerin seçimlerinin devlet manipülasyonu aracılığı ile gerçekleşmesi müzakere ve kamusal diyalog gibi demokratik ideallerle çelişmektedir. Diğer taraftan şeffaf olmayan, teknokratik manipülasyon lehine kamusal müzakere ve demokratik söylem fırsatlarının azalması ve devletin bireyin failliğini kullanabilmesi için gerekli olan dürtme dışındaki daha etkili araçları kullanma sorumluluğundan uzaklaşması insan onurunu tahrip eden durumlar olarak belirtilmiştir (McCrudden, 2015). Daha da önemlisi devlet insan onurunu güvence altına alma konusundaki başlıca görevlerinden biri olan bireylerin özgür seçimler yapabilmesi için koşulları sağlama sorumluluğundan kurtulmaktadır (McCrudden ve King, 2015: 131).

Dürtmelere yöneltilen eleştirilerden bir diğeri de dürtmelerin politika yapıcılar tarafından aşırı paternalist bir gündemi gizlemek veya yasadışı amaçları teşvik etmek için kullanmaya müsait bir araç olabileceğidir (De Quintana Medina, 2021: 67). Son olarak modern hükümetlerin dürtme gibi davranışsal müdahaleler ile geleneksel zorlayıcı kontrol biçimlerinin ötesine geçerek bireyi kendi özgür seçimleriyle disipline ettiği ve yönettiği şeklinde kapsayıcı eleştiriler yapılmaktadır (Schmidt ve Engelen, 2020).

Her ne kadar Sunstein (2015, 2016), bu eleştirilere karşı dürtmeyi savunmaya devam etse de dürtme konusunda cevaplanması gereken birçok soru vardır. Dürtmenin oturtulduğu teorik zemin ve uygulamada karşılaşılan problemler ile etik kaygıların gündeme

gelmeye devam edeceği ve bu kapsamda tartışmaların kısa sürede sonuçlanmayacağı açıktır.

8. Sonuç

Yeni kamusal problemlerin ortaya çıktığı ve gittikçe yaygın etkiye sahip sorunlarla karşı karşıya kaldığımız bu çağda, geleneksel kamu politikası araçlarının yetersiz kalmasına bir cevap olarak ortaya çıkan dürtme teorisi, kamu politikası yapıcılarının amaçlarını gerçekleştirme noktasında bir takım yenilikler sunmaktadır. Bireyleri herhangi bir seçeneğe yasak koymadan ve ekonomik teşvikleri önemli derecede değiştirmeden yönlendirilme olarak tanımlanan dürtüler, geleneksel araçlarla birlikte ancak onlardan farklı bir yolla bireylerin rasyonel olanı tercih etmelerini sağlamak amacıyla ortaya atılmıştır.

Geleneksel araçlar olan düzenleyici araçlar (yasaklamalar), mali düzenlemeler (teşvikler/cezalar) ya da konu hakkında ikna edici bilgilendirmelerin öngördüğü yaklaşımlar dürtme açısından söz konusu değildir. Bu araçlarla karşılaştırıldığında dürtme daha az maliyetlidir. Dürtme yakın zamanda birçok ülkede politika yapıcılar tarafından benimsenmiştir. Politika yapıcılar dürtmeyi kullanarak kararların sunulma şeklini değiştirerek bireyleri belirli bir seçime teşvik etmektedirler. Şu anda Japonya, Singapur, Birleşik Krallık, Avustralya ve Almanya gibi ülkelerde özel davranışsal içgörü ekipleriyle davranışsal öngörülerini kamu politikasına uygulayan iki yüzden fazla kurum vardır. Bu yaygın etkisi nedeniyle dürtmeler yalnızca bir kamu politikası aracı olarak değil başlı başına “politika seçeneği” ve “politika hareketi” olarak tanımlanmaktadır (Einfeld, 2020).

Dürtmelerin henüz hangi durumlarda etkili olduğu konusu tüm yönleriyle belirlenememiştir. Çünkü dürtülen şey, dürtme biçimi ve dürtme süresi gibi birçok faktör dürtmelerin başarısını/başarısızlığını belirleyebilmektedir. Ancak dürtmeleri “işe yarar” bir kamu politikası aracı olarak nitelendirilebilecek yeterli kanıt ulaşılmıştır.

Diğer taraftan dürtmelerin seçenekleri değiştirmeyen, tamamen ortadan kaldırmayan, ekonomik teşvikleri önemli ölçüde değiştirmeyen rasyonel bir araç olduğu iddiası, dürtmelerin yaygınlaşması paralelinde şüphe ile yaklaşılacak konular olmuştur.

Genellikle karanlıkta çalışan –şeffaf olmayan- dürtmeler insanları tam farkındalıkları olmadan etkilediği için eleştirilmektedir (Ivanković ve Engelen, 2019). Dürtmelerin insanların özgürlüklerini kullanma biçimini etkilemesi, insanların irrasyonel davrandığı savı üzerinden inşa edilmesi, bireylerin kendilerine ait olmayan arzu ve isteklere yönlendirilmesi gibi bir dizi eleştiri söz konusudur. Anılan eleştirilere istinaden; dürtmelerin rasyonel bir araç olmadığı, özgürlük alanı ve insan onurunu tahrip ettiği ve kamu politikaları açısından önemli olan müzakere ve kamusal diyalog gibi ideallerle çeliştiği sonucuna varan birçok çalışma söz konusudur. Hatta daha ileri seviyede devletlerin dürtmeler aracılığı ile paternalist gündemleri gizleyebilecekleri ve nihayetinde bireyleri kendi özgür seçimleriyle disipline edebilecekleri şeklinde ciddi sonuçları olabileceği iddia edilmektedir.

Dürtmenin oturtulduğu teorik zeminin özgürlükler, seçim, rasyonalite gibi önemli hususlar olması ve uygulamada elde edilen başarılar ile karşılaşılan problemler, etik kaygıların gündeme gelmeye devam edeceğini ve bu kapsamda bu tartışmaların kısa sürede sonuçlanmayacağını göstermektedir. Dürtmeler hükümetler tarafından bir politika aracı olarak kullanılmaya devam ederken ortaya çıkan sonuçlara göre dürtmeleri savunan ve eleştiren çalışmaların sayısı artmaya devam edecektir.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde BİİBFAD Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Yazar Katkıları: Veysel Erat, çalışmada konunun belirlenmesi, literatür ve raporlama bölümlerinde katkı sağlamıştır. Dilek Alma Savaş, konunun belirlenmesi, literatür ve verilerin toplanması aşamalarında katkı sağlamıştır. 1. yazarın katkı oranı yaklaşık olarak %50, 2. yazarın katkı oranı ise %50'dir.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Teşekkür: Gösterdikleri yoğun ilgi ve emeklerinde dolayı BİİBFAD Dergisi Editör Kurulu'na ve sağladıkları katkılarında dolayı hakemlere teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Acciai, C. & Capano, G. (2020). Policy instruments at work: A meta-analysis of their applications, *Public Administration*, 99(1), 118-136.
- Aldemir, C. & Kaya, M. (2020). "Dürtme" fikrinin bir kamu politikası aracı olarak covid- 19 döneminde hükümetler tarafından uygulanması. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, Cilt 19 COVID-19 Özel Sayısı, 122-142. DOI: 10.21547/jss.742934.
- Ali, M. (2013). *Sustainability Assessment Context of Resource and Environmental Policy*, Bangladesh: Academic Press.
- Baldwin, R. (2014). From regulation to behaviour change: Giving nudge the third degree. *The Modern Law Review*, 77(6), 831-857.
- Bekkers V., Tummers, L. & Leeuwen, M.V. (2014). "Nudge" as An Innovative Policy Instrument: A Public Administration Perspective, *Conference paper for the Social Innovation Research Conference (SIRC): 2014, 21st - 22nd May 2015, Fudan University, Shanghai, China*.
- Benartzi, S., Beshears, J., Milkman, K. L., Sunstein, C. R., Thaler, R. H., Shankar, M., Tucker-Ray, W., Congdon, W. J. & Galing, S. (2017). Should governments invest more in nudging? *Psychological Science*, 28(8), 1041-1055.
- Bogliacino, F., Codagnone, C. & Veltri, G.A. (2016). An introduction to the special issue on the behavioural turn in public policy: New evidence from experiments. *Econ Polit*, 33, 323-332.
- Bovens, L. (2009). *The ethics of nudge*. In: G.Y. Till, S.O.Hansson (Eds.) Preference Change: Approaches From Philosophy, Economics and Psychology. Theory and decision library A (42). Springer, pp. 207-219.
- Bruns, H., Kantorowicz-Reznichenko, E., Klement, K., Jonsson, M. L. & Rahali, B. (2018). Can nudges be transparent and yet effective? *Journal of Economic Psychology*, 65(C), 41-59.

- Congiu, L. & Moscati, I. (2022). A review of nudges: Definitions, justifications, effectiveness. *Journal of Economic Surveys*, 36: 188-213.
- Cronqvist, H., Thaler, R. H. & Yu, F. (2018). When nudges are forever: Inertia in the swedish Premium pension plan. *AEA Papers and Proceedings*, 108, 153-158.
- Damgaard, M. T. & Nielsen, H. S. (2018). Nudging in education. *Economics of Education Review*, 64, 313-342.
- De Quintana Medina, J. (2021). Nudges, consideraciones normativas de sus objetivos y métodos. *Gestión Y Análisis De Políticas Públicas*, 25, 23-37.
- Einfeld C. (2020). *Should an Ethical Public Servant Nudge?*. In: H. Sullivan, H. Dickinson, H. Henderson (Eds.) *The Palgrave Handbook of the Public Servant*. Palgrave Macmillan, Cham.
- Erdoğan, M. & Karagöl, V. (2019). Davranışsal İktisat, Dürtme ve Günlük Hayatta Kamusal Müdahaleler: Türkiye Örnekleri ve Tavsiyeler, *EconWorld2019*, July, Budapest.
- Erdoğan, M. & Karagöl, V. (2020). As a Public Policy Tool Can the Nudge Affect Individual Savings? *International Conference on Economics*, September 10-12, 2020; Eskişehir Osmangazi University, Eskişehir, Turkey
- Eryaşar, M. (2020). *Pazarlama Alanında Yapılan Dürtme Konulu Çalışmaların Bibliyometrik Analizi*. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Fischer, M. & Lotz, S. (2014). Is soft paternalism ethically legitimate? – the relevance of psychological processes for the assessment of nudge-based policies. *CGS Working Paper*, University of Cologne.
- Franco Vargas, M. H. & Roldán Restrepo, D. (2019). The instruments of public policy. A transdisciplinary look. *Cuadernos de Administración*, 35(63), 101-113.

- Galizzi, M. M. (2014). What is really behavioral in behavioral health policy? And does it work? *Applied Economic Perspectives and Policy*, 36(1), 25-60.
- Hagman, W., Andersson, D., Vastfjall, D. & Tinghög, G. (2015). Public views on policies involving nudges. *Review of Philosophy and Psychology*, 6 (3), 439-453.
- Hagmann, D., Ho, E. H. & Loewenstein, G. (2019). Nudging out support for a carbon tax. *Nature Climate Change*, 9(6), 484-489.
- Hansen, P. G. (2016). The definition of nudge and libertarian paternalism: Does the hand fit the glove? *European Journal of Risk Regulation*, 7(01), 155-174.
- Hansen, P. G. & Jespersen, A. M. (2013). Nudge and the manipulation of choice: a framework for the responsible use of the nudge approach to behaviour change in public policy. *European Journal of Risk Regulation*, 3-28.
- Hettiarachchi, H. & Kshourad, C. (2019). *Promoting Waste-to-Energy: Nexus Thinking, Policy Instruments, and Implications for the Environment*. S.Kumar, R.Kumar, A. Pandey (Eds.), Current Developments in Biotechnology and Bioengineering, Elsevier, ss. 163-184.
- House of Lords. (2011). *Behaviour Change*, House of Lords London: The Stationery Office Limited.
- Howlett, M. (2005). *What is a policy instrument? Tools, mixes, and implementation styles*. In P. F. Eliadis, M. M. Hill, M. Howlett (Eds.), *Designing government* (pp. 31-50). McGill-Queen's University Press Montreal.
- Howlett, M. (2018). The criteria for effective policy design: Character and context in policy instrument choice. *Journal of Asian Public Policy*, 11(3), 245-266.
- Howlett, M. & Rayner, J. (2007). Design principles for policy mixes: Cohesion and coherence in "new governance arrangements". *Policy and Society*, 26:4, 1-18.
-

- Ivanković, V. & Engelen, B. (2019). Nudging, transparency, and watchfulness. *Social Theory and Practice*, 45(1):43-73.
- John P. (2018). *How Far to Nudge?* Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham.
- Jones, R., Pykett, J. & Whitehead, M. (2011). Governing temptation: Changing behaviour in an age of libertarian paternalism. *Progress in Human Geography*, 35(4), 483-501.
- Kamilçelebi, H. (2019). *Davranışsal İktisat*. IJOPEC Publication, İstanbul.
- Kroese, F. M., Marchiori, D. R. & de Ridder, D. T. (2016) Nudging healthy food choices: A field experiment at the train station. *Journal of Public Health*, 38(2), e133-e137.
- Lascoumes, P. & Le Gales, P. (2007). Introduction: Understanding public policy through its instruments—from the nature of instruments to the sociology of public policy instrumentation. *Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions*, 20(1), 1-21.
- Leyva, S. & Cifuentes, J.T. (2015). *Un diagnóstico de los instrumentos de gobierno de una política pública*. En S. Leyva (Ed.), *Análisis de política pública poblacional. La juventud en Medellín: crisis, cambios e innovación* (pp.270- 301). Medellín, Colombia: Fondo Editorial Universidad EAFIT.
- Linder, S.H. & Peters, B.G. (1989). Instruments of government: Perceptions and contexts. *Journal of Public Policy*, 9(1), 35-58.
- Loer, K. (2019). How do Citizens do What They Are Supposed to Do? Policy-Makers in Search of Tools Addressing Multidimensional Actors, *Paper to be presented at ICPP Montréal June 26-28*.
- Loewenstein, G. & Chater, N. (2017). Putting nudges in perspective. *Behavioural Public Policy*, 1(1), 26-53.
- Loewenstein, G., Asch, D. A., Friedman, J. Y., Melichar, L. A. & Volpp, K. G. (2012). Can behavioural economics make us healthier?. *BMJ*, 344: e3482-e3482.
-

- Loewenstein, G., Bryce, C., Hagmann, D. & Rajpal, S. (2015). Warning: You are about to be nudged. *Behavioral Science and Policy*, 1(1), 35-42.
- MacKay, D. & Robinson, A. (2016). The ethics of organ donor registration policies: Nudges and respect for autonomy. *The American Journal of Bioethics*, 16(11), 3-12.
- McCrudden, C. (2015). *Nudging and human dignity*, VerfBlog, <https://verfassungsblog.de/nudging-human-dignity-2/>, DOI: 10.17176/20181005-151150-0, [Erişim tarihi: 18 Mayıs 2022].
- McCrudden, C. & King, J. (2015). *The Dark Side of Nudging: The Ethics, Political Economy, and Law of Libertarian Paternalism*. A. Kemmerer, C. Möllers, M. Steinbeis, G. Wagner (Eds.) *Choice Architecture in Democracies, Exploring the Legitimacy of Nudging* (Oxford/Baden-Baden: Hart and Nomos, 2015), Forthcoming, U of Michigan Public Law Research Paper No. 485, Queen's University Belfast Law Research Paper No. 16.
- NEF (2005). Behavioural economics: seven principles for policy-makers, https://neweconomics.org/uploads/files/cd98c5923342487571_v8m6b3g15.pdf, [Erişim tarihi: 30 Mart 2022].
- OECD (2022). Behavioural insights. <https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/behavioural-insights.htm>. [Erişim tarihi: 29 Mart 2022].
- Özdemir, Ş. (2019). Bir kamu politikası aracı olarak davranışsal içgörü. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, (34), 247-274.
- Peters, B. G. (2000). Policy instruments and public management: Bridging the gaps. *Journal of Public Administration Research and Theory: J-PART*, 10(1), Tenth Anniversary Issue, 35-47.
- Peters, B. G. (2005). *Policy Instruments and Policy Capacity*. In: M.Painter, J. Pierre (Eds.), *Challenges to State Policy Capacity*. Palgrave Macmillan, London, ss.73-91.

- Rogge, K. S. & Reichardt, K. (2016). Policy mixes for sustainability transitions: An extended concept and framework for analysis. *Research Policy*, 45, 1620-1635.
- Salamon, L. M. (2001). The new governance and the tools of public action: An introduction. *Fordham Urban Law Journal*, 28(5), 1641-1674.
- Schmidt, A. T. & Engelen, B. (2020). The ethics of nudging: An overview. *Philosophy Compass*, 15(4), 1-13.
- Selinger, E. ve Whyte, K. P. (2012). Nudging cannot solve complex policy problems. *European Journal of Risk Regulation*, 3(1), 26-31.
- Serim, H. & Küçükşenel, S. (2020). Davranışsal iktisat ve dürtme: Sağlık politikaları özelinde bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 38, 531-559.
- SK, L. (2020). Is "Nudge" a desirable public policy tool?, <https://www.thehindubusinessline.com/opinion/columns/is-nudge-a-desirable-public-policy-tool/article33126549.ece>, [Erişim tarihi: 10 Nisan 2022].
- Steffel, M., Williams, E. F. & Pogacar, R. (2016). Ethically deployed defaults: Transparency and consumer protection through disclosure and preference articulation. *Journal of Marketing Research*, 53(5), 865-880.
- Sunstein, C. R. (2014). Nudging: A Very Short Guide. *Journal of Consumer Policy*, 37(4), 583-588.
- Sunstein, C. R. (2016). *The Ethics of Choice Architecture*. In: A. Kemmerer, C. Möllers, M. Steinbeis, G. Wagner (Eds.), *Choice architecture in democracies. Exploring the legitimacy of nudging*. Baden-Baden, Hart Publishing: Nomos (Recht im Kontext, 6), pp. 21-74.
- Sunstein, C. R., Reisch, L. A. & Rauber, J. (2017). A worldwide consensus on nudging? Not quite, but almost. *Regulation ve Governance*, 12(1), 1-20.
- Sunstein, C.R. (2015). The ethics of nudging. *Yale Journal on Regulation*, 32, 413-450.

- Şimşek, H. (2018). *Davranışsal İktisadın Politika Yapımına Etkisi*. IJOPEC Publication, İstanbul.
- Thaler, R. H. & Benartzi, S. (2004). Save more tomorrow: Using behavioral economics to increase employee saving. *Journal of Political Economy*, 112(S1), S164-S187.
- Thaler, R. H. & Sunstein, C. R. (2017). *Dürtme (Nudge): Sağlık, Zenginlik ve Mutlulukla İlgili Kararları Uygulamak*. (Çev. Enver Günsel). İstanbul: Pegasus Yayınları
- Vedung, E. (2010). *Policy Instruments: Typologies and Theories*. In: M.L. Bemelmans-Videc, R.C.Rist, E. Vedung (Eds.), *Carrots, Sticks and Sermon*, Transaction Publishers, New Brunswick, New Jersey ss. 21-58.

Nudge as a Public Policy Tool

Extended Abstract

Aim: In this age, where new public problems arise and we are faced with increasingly widespread problems, the nudge theory emerging as a response to the inadequacy of traditional public policy tools, offers some innovations to public policymakers in realizing their goals. The nudges, defined as directing individuals without prohibiting any option and without significantly changing the economic incentives, were put together with traditional means, but in a different way, in order to enable individuals to choose the rational one. Shortly after the development of the nudge theory, many policymakers in different countries began to use nudges in conjunction with traditional policy tools. Turkey is one of these countries. On the other hand, the theory has started to be discussed in the academic field around the world, especially in the literature of public policy and political science, together with the behavioral economics, from which it naturally emerged. Although relatively new in Turkey, there are studies that deal with nudging as a public policy tool. The nudge theory has not yet been addressed within the framework of the public policy discipline that has gained considerable literature in Turkey. The fact that the subject of tools in public policy is the weak side of the literature in Turkey is thought to be the most important reason for this. In this context, the study's main is to consider the nudge theory as a public

policy tool within the collage of both behavioral economics and public policy disciplines. Thus, it is aimed to contribute to both approaches.

Method(s): In the study, the descriptive method, which seeks the answer to the question "what is it?" in social sciences, was used. Contrary to most studies on the subject in the international and national literature, it has been examined based on the literature of both fields, not in terms of economics, which includes the subject of "nudging", and political science, which includes "public policy tools", and public policy discipline. In other words, nudging, which is an economic issue, has been handled with an interdisciplinary approach. The study, which aims to explain what nudging is as a public policy tool, consists of six chapters. In the first part, the issue of tools in public policy, and in the second part, the conceptual framework of nudge is discussed. In the third section, nudging as a public policy tool is examined in terms of the theory of tools. In the fourth section, the principles of nudging for policymakers are included. In the last two chapters, the effectiveness of nudging and ethical-based criticisms of nudging are emphasized.

Findings: Findings are divided into three. The first is where to position nudging as a public policy tool. The other two findings are based on the effectiveness of nudges and their criticism. First, nudges are a new tool in public policy instruments Unlike traditional tools, nudges should be treated as a separate tool, as they do not adopt a method such as prohibiting, encouraging or informing. Secondly, it has yet to be possible to determine the effectiveness of the nudges.. The effectiveness of the nudges may vary with the nudges, the manner in which the nudges are applied, the time they are applied, and there is still no consistency regarding the results of long-term nudges. However, there has been sufficient evidence to qualify nudges as a "workable" public policy tool. Finally, the explanation of nudges through important facts such as freedom and rationality has been the subject of ethical criticism.

There are a number of criticisms, such as the influence of nudges on people's use of their freedoms, building on the argument that people act irrationally, and directing individuals to desires and wishes that do not belong to them. As the nudges spread, they will continue to be

Conclusion and Discussion: The fact that the theoretical ground on which the nudge is based is important issues such as freedoms, choice, rationality, and the successes achieved in practice and the problems encountered show that ethical concerns will continue to be on the agenda and in this context, these discussions will not be concluded in a short time. As nudges continue to be used by governments as a policy tool, the number of studies advocating and criticizing nudges will continue to increase, according to the results. However, the truth of the claims of these studies will only be possible with applied studies.